

Diszkriminatív az új akg-program tervezetének egy pontja

Köztudott, hogy az Európai Unió 2021–2027 közötti költségvetésében rendkívül nagy hangsúlyt kap a klímaváltozás elleni küzdelem, a környezetvédelem és a hozzájuk kapcsolódó területek. Az új uniós költségvetés késedelmes elfogadása, illetve a 2021-ben induló KAP-pal kapcsolatos viták elhúzódása miatt 2 éves átmeneti időszakot határoztak meg a Vidékfejlesztési Programban. Ebben az időszakban számos lehetősége van az EU-tagországoknak, köztük Magyarországnak, ugyanis a Vidékfejlesztési Program végrehajtásának új feltételrendszerét csak 2023. január 1. után kell alkalmazni, és addig a 2014–2020-as ciklus szabályai maradnak érvényben.

Máhr András, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének főtitkárhelyettese a meghosszabbított érvényességű szabályok közül kiemelt kérdéskörnek tekinti az agrár-környezetgazdálkodási (akg) programot. Ebben a programban jelennek meg azok a „zöld” követelmények, amiket a gazdálkodók önként vállalhatnak. A témakört különösen jelentőssé teszi, hogy a 2023. január 1-jével életbe lépő szabályok még nem ismertek, például a zöldítés helyébe lépő, úgynevezett ökoscreen feltételrendszere. Viszont az már tudható, hogy a zöld követelmények erősödni fognak. A főtitkárhelyettes úgy látja, hogy ebben az esetben túlzó, akár értelmetlen követelmények is megjelenhetnek, bár erről akkor lesz érdemes beszélni, amikor nyilvánosságra hozzák a program részletes feltételeit.

Viszont az már most egyértelmű, hogy az új követelményrendszerre csak jól meghirdetett akg-programmal lehet felkészíteni a gazdálkodókat. Az Európai Unió átmeneti szabályozása lehetővé teszi, hogy a tagországok 3 évre új akg-programot hirdessenek

– a korábbi feltételekkel. Jó hír, hogy Magyarország új akg-programot hirdet meg 2022. január 1-jén. A MOSZ egyébként már tavaly javasolta, hogy ne 1 évre hirdessék meg az akg-programot, de akkor még csak 1 évvel hosszabbították meg.

Máhr András hangsúlyozta, hogy a gazdálkodók számára nagyon fontos az új akg-program, mert ezáltal tudnak felkészülni a jövő kihívásaira. De az agrárkormányzatnak talán még fontosabb a program elindítása, mert meg kell mutatnia vele az uniónak, hogy Magyarország igenis előrelépett a zöldítési követelmények terén. Nem elég azt mondani, hogy ezt meg ezt tervezzük, hanem dokumentálni kell az eredményeket, tehát az akg-program eredményeivel tudjuk hitelesíteni a terveinket.

Az új akg-program tervezetének társadalmi egyeztetése még folyamatban van. A főtitkárhelyettes szerint a tervezet elfogadható, de a leírtak egy pontjával határozottan nem ért egyet. Ez nem más, mint a degresszív támogatásra vonatkozó javaslat. A javaslat lényege, hogy a 300 hektárnál kisebb terü-

ten gazdálkodók a támogatás 100 százalékát megkapják, a 300 és 1200 hektár között gazdálkodók 85 százalékos támogatást kapnak, míg 1200 hektár fölött csupán 50 százalékos lenne a támogatottság. Ez a „megszokott”, vagyis nem a gazdaság valós igényeihez igazodó támogatáspolitikai, hiszen a 2014–2020 közötti időszak alapvetően elhibázott Vidékfejlesztési Programjában is ez a degresszív támogatáspolitikai szerepel. Csak hogy most már jól láthatók a következményei. Míg 2007–2013 között még 1,2 millió hektárt jelentettek be az agk-programba, addig 2014–2020-ban ennek kevesebb, mint a felére, 600 ezer hektár alá csökkent az agk keretében művelt terület. Az új tervezetben – dokumentáltan – az a cél szerepel, hogy az agk-programban részt vevő terület mérete ismét elérje az 1,2 millió hektárt. Csak hogy az ismert szabályok mellett ez a terv biztosan nem válik válóra, állítja Máhr András.

A főtitkárhelyettes arra is figyelmeztetett, hogy ez a degresszív támogatási rendszer nincs összhangban az uniós szabályozással, akár újabb visszafizetési probléma is adódhat belőle. Az agk-program lényege az uniós szabályok szerint az volna, hogy bizonyos többletkövetelményeket vállaljanak a gazdálkodók, például hogy kevesebb műtrágyát és növényvédőt szert használnak, más növényvédelmi technológiát alkalmaznak, diverzifikálják a vetésszerkezetet, óvják a vizes élőhelyeket stb. Ezzel többletköltségük keletkezik, és még a termés mennyiségét, a hozamot is befolyásolja, adott esetben bevételekiesést okoz. A szabályok szerint minden tagországnak meg kell állapítania, hogy ez a bevételekiesés milyen mértékű, illetve milyen többletköltségekkel jár a program megvalósítása, és annak megfelelő költségkompenzációt lehet nyújtani.

A degresszív támogatás ismert formája – amellett, hogy diszkriminatív – több mint érdekes ebben a helyzetben, mert tulajdonképpen azt állítja, hogy 300 hektár alatt kétszer annyi bevétel esik ki, mint 1200 hektár fölött. Csak hogy, ha a zöldítés a cél, akkor miért nem a hatékonyabb tevékenységet támogatjuk jobban? Máhr András szerint egyébként sem valós az az állítás, hogy a 300 hektáron gazdálkodók fele olyan hatékonyan dolgozna, mint az 1200 hektárnál nagyobb területen gazdálkodók – a pályázat tervezete mégis ezt sugallja.

Az Európai Uniónak be kell mutatni az arra vonatkozó számításokat, hogy hogyan jöttek ki az eltérések a kompenzációban. A főtitkárhelyettes szerint az EU-nak benyújtott számításokban nem kategóriánként, hanem országos átlaggal számoltak. Márpedig ha ez így van, akkor egyeseket alul-, másokat túlkompensálnak – ami nincs szinkronban az uniós szabályozással. Ebből adódóan ez a szabályozás megmagyarázhatatlan – a következményei viszont jól beláthatók. Ha igaz, hogy 1 hektár esetében x forint a kompenzálandó bevételekiesés, de a gazda csak ennek a felét kapja meg, akkor az 1200 hektár feletti gazdálkodóknál komoly veszteséget generál ez a tevékenység. Egyetlen olyan zöldítés iránt elkötelezett gazda sincsen, aki a zöld cél elérése érdekében csődbe vinné a cégét. Ebből következik, hogy ők egyszerűen nem vesznek részt a programban – vagyis nem hogy 1,2 millió hektárra, hanem még a jelenlegi területre sem fognak pályázni az új agk-program keretében.

Pedig az agk-program bővítése igenis érdekében állna Magyarországnak, mert jelentős mértékben hozzájárulhatna a kormány által vállalt uniós zöldítési követelmények teljesítéséhez, mondta végezetül Máhr András.

H. Gy.

Itt a megelőző védekezések szezonja

Augusztus utolsó dekádjában gyökeres fordulat állt be hazánk időjárásában. A nyári meleget hirtelen kora őszi, mérsékelt meleg időjárás váltotta fel. A több egymást követő időjárási front hozott ugyan csapadékot, de igen szeszélyes eloszlásban. Egyes tájegységeken kimondottan csekély mennyiség hullott, másutt viszont felhőszakadás öntözte a földeket.

Sok még az ápolatlan tarló. Az árvakelés mellett egyre nagyobb teret nyerne a nehezen irtható évelő gyomnövények, a tarlók bőven megérték a gyomirtásra.

A repce árvakeléseit tömegesen rágják a keresztesvirágúak bolhái és különböző földibolhák. Ezért különösen veszélyes, mert az utóbbi napokban már megkezdődött az őszi káposztarepce vetése. Ahol az utóbbi napok esőtől kellően átnedvesedett a vetőágy, ott gyors kelés várható, vagyis fel kell készülni a repce fiatal kori kártevői elleni védekezésre. Most még elsősorban a bolhák elleni védelemre kell összpontosítani, de hamarosan várható a repcedarazsak rajzása, illetve a leheléssel a vírusvektor levéltetvek és kabócák migrációja is megkezdődik a kikelt vetésekbe. Kabócából szinte minden növénykultúrában nagyon sok van, vagyis betelepülésük veszélye fokozott mértékű. A nagyobb tömegben rajzó bagolylepkefajok között a vetési bagolylepke második nemzedéke is megtalálható. Ez a faj a gyomos területeket részesíti előnyben, ahol tojást is rak. Ha ilyen területre kerül őszi vetés, például repce, talajszinten károsító faj lévén egészen a tél beálltaig károsíthatja a fertőzött területet. Ezeket a veszélyeket érdemes már most felmérni, hogy idejében cselekedhessünk.

A mezei pocok országos elterjedéséről egyelőre viszonylag kevés adat áll rendelkezésre, ezért a helyi fertőzési viszonyok minél pontosabb ismerete a legfontosabb. Egyelőre elsősorban a ruderális területeket és az évelő pillangósok tábláit kell felmérni, mert később ezekről a helyekről kezdenek betelepülni az őszi vetésekbe. Ha a fertőzés mértéke már most meghaladja a 2-3 lakott járatot 100 négyzetméterenként, akkor indokolt a védekezés megkezdése.

A hűvösebb idő eljövételével a fény- és feromoncsapdák csökkenő tendenciát mutatnak a kártevő molyfajok repülésében. Ez a kertészeti és a szántóföldi növénykultúrákban egyaránt megfigyelhető, de még a mostani adatok szerint is sok van gyapottok-bagolylepkéből, néhány más bagolylepkefajból, és még kukoricamolyból is.

A napraforgó betakarítása folyamatosan zajlik. Az eddigi felmérések szerint a különböző szár-, levél- és tányérfertőzések nem okoztak jelentős termés kiesést, de jégverte helyeken erősödik a tányérok szürkerothadás-fertőzöttsége.

Dr. Aponyi Lajos

Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara

Részletes növényvédelmi előrejelzést
a www.magyarovenyorvos.hu honlapon találunk.